

การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลายในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15
POTENTIALS DEVELOPMENT OF ETHICS AND MORALITY TEACHING
MONKS IN SECONDARY SCHOOL AT SANGHA
ADMINISTRATIVE REGION 15

พระมหาสารวุธ สารวุธ (แสงสี)* พระมหาสุนันท์ สุนนโท** สุรพล สุยะพรหม***
Phramaha Saravut Saengsee, Phramaha Sunan Sunando, Surapon Suyaprom

Received: March 27, 2019

Revised: December 20, 2019

Accepted: December 27, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์1.เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 152.เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15และ3.เพื่อนำเสนอการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เป็นผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรม และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน12รูปหรือคนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิง

* Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

พรรณนาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแจกแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.988 กับพระสอนศีลธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 253 รูป สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปในการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 พบว่า มีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดนโยบาย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ที่ชัดเจน มีการนำนโยบายที่ได้มาสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ มีการสนับสนุนให้พระสอนศีลธรรมมีความรับผิดชอบในการถ่ายทอดหลักพุทธธรรม ส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมมีการประเมินผลทั้งการเรียนการสอนและกิจกรรมวิถีพุทธทั้งครูและนักเรียน มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 นั้น พบว่า ปัจจัยด้านประเภทของศักยภาพในการทำงานกับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.940$, $p\text{-value} = 0.000$) และ ปัจจัยด้านภาวนา 4กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก ($r = 0.941$, $p\text{-value} = 0.000$)

3. การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านเนื้อหาการสอนได้แก่ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ในรอบปีการศึกษา การพัฒนาผู้สอนให้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะทำให้การเรียนของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล 2) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านวิธีการสอนได้แก่ การกำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุดดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า นวัตกรรม เป็นต้น 3) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการใช้สื่อการสอน ได้แก่ การนำหลักธรรมเข้ามา

ประยุกต์กับการสอน จัดการเรียนรู้โดยมี สื่อ วีซีดี คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน จัดการเรียนรู้โดยนำ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประยุกต์ใช้ในการสอน 4) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนากิจกรรมในการจัดการการเรียนการสอนขั้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักของการ เรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 5) การพัฒนาศักยภาพพระ สอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการวัดผล และประเมินผล ได้แก่ การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้พระสอนศีลธรรมในด้านการวัดผลและประเมินผลจากแฟ้มงานสะสม

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ABSTRACT

Objectives of this research were: 1. to study the general condition of Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15, 2. to study factors affecting Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15 and 3. to propose the model of Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15.

Methodology was the mixed methods: The qualitative research collected data from document and 18 key informants by In-depth-interviewing and also from 12 participants in focus group discussion. Data were systematically classified and analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 253 samples by questionnaires with Reliability value at 0.988 and analyzed data with Frequency ,Percentage , Average, Standard Deviation , Pearson ' s Correlations Coefficient.

Findings of this research were as follows:

1. The general condition of Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15

indicated that there were meetings to formulate a clear policy and understanding of the procedure of potentials development of ethics and morality teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15. The policy was implemented for students development continuously, supporting the ethics and morality teaching monks to disseminate Buddhadhamma with responsibility with budget allocation for activities. There were learning and teaching and Buddhism supporting activities evaluations. There was budgetary support to improve activities of the Secondary Schools at the Region 15 for more efficiency.

2. The factors that were correlated with potentials development of ethics and morality teaching monks in Secondary Schools at Sangha Administrative Region 15 were that the factor in work potentials of ethics and morality teaching monks were correlated at high level ($r = 0.940$, $p\text{-value} = 0.000$) and Bhavana 4 and potentials development of ethics and morality teaching monks in Secondary School were also correlated in high level ($r = 0.941$, $p\text{-value} = 0.000$).

3. The Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15 were of 5 concepts as follows: 1) Potentials Development of Ethics and Morality Teaching monks in Secondary School at Sangha Administrative Region 15 in lesson contents; annual instructions schedule, teachers development to suit the learners would make the learning activities more effective and efficient, 2) teaching aspect; the availability of classrooms, class, library, meeting rooms, toilets, textbooks, notebooks, pencils, pens, paper, writing boards, table, cabinets, chairs, teaching aids projectors, computers, teaching media, electricity, water supply, et cetera, 3) teaching media usage; application of Dhamma principles in teaching techniques, teaching with media, VCD, computer assisted instruction, CAI, integrated with current affairs, 4) learning and teaching activities; developing learning and teaching activities at the hand-on level for the main activity so that students will learn in line with the learning objectives, 5) assessment and evaluation; experts and resource persons

should be invited to help the ethics and morality teaching monks to have knowledge and skill in assessment and evaluation from the work files.

Keywords : Potentials Development, Ethics and Morality Teaching monks.

1. บทนำ

การดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีความคาดหวังว่าจะเป็นโครงการที่สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม โดยต้องการใช้โครงการนี้ให้เข้าไปมีส่วนผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีพระที่จะนำหลักธรรมคำสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ คือ ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากพระภิกษุสงฆ์โดยตรง และผลจากการวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า เป็นโครงการที่ดี มีผลทำให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน เป็นการลงทุนในโครงการที่คุ้มค่ามาก เพราะในภาพรวมพระสามารถตอบสนองนโยบายรัฐบาลได้ดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.3 เพื่อนำเสนอการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณได้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ใน ภาค 15 จำนวน 631 รูป 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้ทำการสุ่มมาจากระชากรจำนวน 631รูป

โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 รูป 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 18 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากเจ้าคณะผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญด้านคณะสงฆ์ ซึ่งมีความชำนาญและมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เป็นอย่างดี จำนวนทั้งสิ้น 12 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสัมภาษณ์ (InterviewForm) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) 2) แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion Form) เป็นไปในลักษณะของการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3) แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับกลไกการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด ขึ้นดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะดำเนินการจัดสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยที่คณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการของกิจกรรมขณะสนทนากลุ่มเฉพาะ มีการบันทึกการดำเนินกิจกรรมด้วยเครื่องบันทึก (Recorder) และภาพ (Camera)

3) งานวิจัยเชิงปริมาณ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ (1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยให้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม (2) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จำนวนอย่างน้อย 5 ท่าน เช่น ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการจัดการเชิงพุทธ เป็นต้น ในการตรวจเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลได้หรือไม่ (3) ติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงพระวินยธิการระดับสูง และเวียนหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) (4) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอ

ความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วยตนเอง (5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 1) การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา 2) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในกลไกการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการกำหนดกลุ่มงานที่มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว เริ่มต้นตั้งแต่ 1) วางแผน คือ จัดให้มีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดนโยบาย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ให้มีความชัดเจน 2) ดำเนินการ นำนโยบายที่ได้มาสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ สนับสนุนให้ครูรับผิดชอบในการถ่ายทอดหลักพุทธธรรม ส่งเสริมงบประมาณในการจัดกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 153) ตรวจสอบประเมินผล ให้มีการประเมินผลทั้งการเรียนการสอนและกิจกรรมวิถีพุทธทั้งครูและนักเรียน และ 4) แก้ไขปรับปรุง โดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อปรับปรุงกิจกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ให้มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

4.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวนา 4 กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson ค่า Significant Level มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.005 นั่นคือ ปัจจัยด้านภาวนา 4 กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน โดยเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

(r) แล้วพบว่ามีค่า 0.941 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านภาวณา 4กับการพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

4.3 การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มี 5 ชั้น คือ 1) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านเนื้อหาการสอนได้แก่ การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ในรอบปีการศึกษา การพัฒนาผู้สอนให้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน จะทำให้การเรียนของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล2) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านวิธีการสอนได้แก่ การกำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น 3) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการใช้สื่อการสอน ได้แก่ การนำหลักธรรมเข้ามาประยุกต์กับการสอน จัดการเรียนรู้โดยมี สื่อ วีซีดี คอมพิวเตอร์ช่วยในการสอน จัดการเรียนรู้โดยนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประยุกต์ใช้ในการสอน4)การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนากิจกรรมในการจัดการการเรียนการสอนขึ้นปฏิบัติ เป็นกิจกรรมหลักของการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 5) การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านการวัดผลและประเมินผลได้แก่ การเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้พระสอนศีลธรรมในด้านการวัดผลและประเมินผลจากแฟ้มงานสะสม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ด้านวิธีการสอนพบว่ากำหนดห้องเรียน ชั้นเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องน้ำ หนังสือเรียน ตำราเรียน สมุด ดินสอ ปากกา กระดาษ กระดานเขียน โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ โปรเจคเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้นแสดงให้เห็นว่าคณะสงฆ์จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในทุกๆด้านเพื่อเพิ่มศักยภาพพระสอนศีลธรรมในการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krisada Saelee 2016

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร” ผลการวิจัยพบว่าพระธรรมวิทยากรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการให้คำปรึกษา 2. ด้านการสนทนาธรรม 3. ด้านการอบรมเยาวชน 4. ด้านการจัดกิจกรรมทาง 5. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ 6. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 7. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. ด้านการจัดค่ายคุณธรรม 9. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษาและมีการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักภavana 4 มาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องมีหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสมกับยุคสมัย พร้อมทั้งการจัดอบรมให้แก่พระสอนศีลธรรมก่อนจะออกปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2) โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องให้การนิเทศติดตาม ประสานงาน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนพระสอนศีลธรรมในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนของแต่ละรูปโดยเฉพาะการจัดผู้ดูแลรับผิดชอบในแต่ละส่วนที่ใกล้ชิดมากที่สุด เพื่อให้พระสอนศีลธรรมสามารถปรึกษาหารือได้ในเวลาที่มีปัญหาในการสอน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) โครงการพระสอนศีลธรรมต้องให้พระสอนศีลธรรมเข้ารับการอบรมก่อนจะออกปฏิบัติงานในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติการสอนในโรงเรียนนั้นเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2) โครงการพระสอนศีลธรรมต้องมีการติดตามประเมินผล ประสานงาน และคอยช่วยเหลือสนับสนุนพระสอนศีลธรรมรูปอื่นๆ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสร้างเครือข่าย เพื่อให้พระสอนศีลธรรมรูปอื่นๆ สามารถปรึกษาหารือได้ในเวลาที่มีปัญหาในการเรียนการสอน

3) โครงการพระสอนศีลธรรมต้องให้พระสอนศีลธรรมมีการพัฒนาศักยภาพตนเองเสมอ เพื่อทำหน้าที่ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีคุณภาพ จนเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา

6.3 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์

2) ควบคู่ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาคอื่นเพื่อเปรียบเทียบผล

3) ควบคู่ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

References

- Boam. R. and Sparrow. P. (1992). *Designing and Achieving Competency*. McGraw-Hill. Reading,
- Chong Tek Aik. (2007). *The Effects of Visual Training and Visual Aids on The Performance of New Workers on a Wood Products Assembly Line* (Doctor of Thesis). Walden University.
- D. A. Mazmanian. & P. A. Sabatier. (1989). *Implementation and Publicpolicy : With a New Postscript* Latham. MD: University Press of America.
- Dale. Edgar. (1969). *Audio – Visual Materials of Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.
- David Easton. (1953). *The Political System An Inquiry in to the State of Political Science*. New York : Alfred A. Knopf.
- Denise Rucker. (2003). *Leading the Transition from Training to Performance: Improving Human Performance through the Implementation of Training and Non Training Interventions* (Doctor of Thesis). Walden University.
- Gagne. R. M. (1985). *The Conditions of Learning and Theory of Instruction*. 4th ed. New York: Educational Technology Publication.
- Gary Lawrence Davis.(2006).*Human Resource Interventions and Training in Downsized Organizations to Assist Remaining Employees* (Doctor of Thesis). North Carolina State University.